

ՀԱՍՏԱՐԱԿԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Նրա բեղերն երբ միայն աւա-
 տանդական եւ վատարեղի ու մեղ-
 խեղղող բազմաթիւ հարցերի շարքում,
 սրա վրայ է, որ մեր զխաւսոր ուշա-
 դրութիւնը պիտի զարմանաւ առ այժմ:
 Մեր դարաւոր երեւոյթները առարկան
 աշխարհի շանելով,—մենք առայժմ
 անակապա՛ս ժողովրդի մեր ու ցան բե-
 կրները ջաղախելով, գիւղերէն, ձո-
 րերէն ու մերայնից հասարակու հոգ-
 սով պիտի տարւենք աւելի ու նրանց
 գոյութիւնը ապահովելու մասնադու-
 թեմա՛ս տողորմեմք: Ու պիտի կրկնա-
 դասակնց մեր ոյժերը այդ նպատա-
 կով: Արդէն հրապարակուե՛աւ եղած մե-
 անակաւս ինտելիգենս ոյժերին նորե-
 րը պիտի աւելանան, սիրով գործը

եւ են նաև «Daily News» և Լոնդոնի
ուրիշ թերթեր:

Հայկական ողբերգութեան հանդէս
ըստն Համալեռնութեան

Երկիրն երի թերթերու:

—

Երեկ քաղաքում տարին Ռուս
սահմանային մեծ բարենորոգում
որ առաջ նորոգվել պատմության մե-
ջատ խորը տեղ է զբաղում, կէս զա-
րոց աւելի է, ինչ ծնունդ է առե-
ռուսաց առաջին, Բեռլինից առաջ Ա-
զատութիւնը, որով անանցանքի առա-
ջան զժեշտ հին է նոր Ռուսաստան

1861 թ. փետրվարի 19-ին տապալ
ւեցին ճորտարար կարգերը և ուս
ժողովուրդը, նրա մեծագույն զանգե
— Վրացացիները — հիշքոք ինչ ազա
չունչ քայլեց։ Ալեքսանդր II-ի ձեռք
կատարած փերար 19-ի ապրիլ 22
նորոգեց մինչ այդ իրաւագործի 21
լինն ստրուկն ուս զիւրգաւորեցին
քաղաքային իրաւունքներ՝ ապով ն

ղարածիններ, իսկ 114,000 սարկա-
տերերին արկեց իրենց դարաւոր իրա-
ւունքով հաղորդել նկատմամբ, թող
նմով նրանց արժանաւայելի իշխու-
ղի ղերում, առանձնացրած վիճա-
կում, Այս բարեմարդուօր պէտ-
է համարել գերադնիական ստիճա-
ղորթինը, որ եկաւ որդեկու, թ-
ինչպիսի պայմաններում կարող է
կենսացել հին Ռուսաստանի երկու
կտուր զասակալորդերը

միայն տնտեսական, այլ և կառավարական մի սխառտ էր: Փետրուարի 19-դատական դեպքի հետևանք պետք է համարել պետական - հասարակական կեանքի մեջ մտքացած մի քան բարենորոգումները, ինչպէս օրինակ զինուոսւն:

1861 թ. բարենորոգումը զիւրացիներէ իրաւունքները և պարտականութիւնները որոշ կարգաւորումն ենթարկելը վերաբերում է ոչ միայն չորրորդ տարեկան, այլ նաև մինչև 1861 թ. ազատահարումը զիւրացիներին Այնպէս որ հոստական զիւրացիներու մի հոգ բազում թիւն կարողացան թօթափել հայկէն արտական աշխարհ:

Անգղիկոսի նկատմամբ այսօր
հարել է առե, որ առկա վերջերս
կոռնիկ հաջող բաժանկան անմիջա-
կիսակի մէջ էր, քանի որ սակա-
նահողութեան հետ միասին պահ-
պանուած էին մեղանման ճորտե-
տիրական հազարը եւ այդ մե-
սաստան բաժանման քաղաքական մը-
սաղորդութեանը, հենց այդ պատ-
ճառով էլ ճովկասեան բարձր իշխա-
նութիւնը առանձնապէս շոյութ, պահ-
պանում էր կայապահութեան, մա-
միդական պետութեանն Ռուսաս-
տանի միացած երկրներում եղա-
նդատերերը լիազոր սեփականատեր-
քարան հողի, իսկ նրա վրայ ապրե-
լիքները իրենց հողերը, որոնք իրենց

դրամը մնացին նույն վիճակում, ինչ
վիճակում որ էին ճորտերը ներողա-
գանքի Ռուսաստանում։ Միմիայն վեր-
ջերս Անդրկովկասի ժամանակագրո-
ղէն պարտաւորեալ գիւղացիները
զատուելին հողատիրութեան և հողի
օգտուելուն ապագանց ճնշիչ պայման-
ներին և ռուս ճորտերի ազատութե-
անից յիստուն և չորս տարի անց միայն
կարողացան տեղ դառնալ իրենց աշխա-
տանքին։

Ռուսաստանում ճորտերի ազատու-
թեանից յետոյ դասակարգերի նախկի-
նատեղութիւնը փոխեց, երեսն եկա-
նոր սոցիալական դասակարգերը նի-
կոհեանքի թոււս էր, թէ այդ նո-
խարկայնութիւնների գլխաւոր մասա-
կաւորը ներկայանում էր փառաւոր
19-ի բարեկեցութեանը հողի մեծ
կապաւան գիւղացիութիւնը։ Այբջիւն-

ፀሐይ ከዚህ ላይ ይኖር

զարեւ, երբ յաշողութեան դէպքում
— բոլորն էլ հաքարաբուրժիւն կոռն-
նան իրենց ըզմայ Վաթնաւը վերա-
դառնալու, իրենց ծուխը ծխելու։
Այդպիսի ուշիւք ամենից շատ առաջ
պիտի գան հնց իրենց տանկհայ
խոտիկընտեսների շարքերից երկու
դիտարդ պատմառողք. նախ՝ նրանք
քաջածառօք են իրենց հայրենիքին և
հայրենակիցներին և միմեանց լաւ են
հարաւանում և օպա նրանք շատ աւե-
րի առաքա են— ապադրք Վերդանույս

11921010060661

հաշտագաններն և այլ կարգի ինտելիգենտների մասին է խոսում։

Միևեւոր սրանց մի բան է մասամբ խանգարում — ուռաեղեն չիմանելով, որը շատ ղեւզերում է անհրաժեշտ դաստնում։ Այս պակասը լրացնելու համար տաւել պիտի գտն նաեւ ինտելիգենտներ — առաւելագոյն ուսուցչութիւնից, որին այնքան շատ բաժնասեղին։

Տեղին է լինել այստեղ նմանաբանի ուսուցչական խմբի մասին, որ այսօր միանգամայն ազատ է։ Անա այդ խումբը բարոյական պարտք պիտի զգայ իր անցքած պայտալ ժամանակը լցնելու և վարձատարոյց լինելու համար, գնաւու հարկին, Մուշ, Խլաթ և այլուր, որտեղ պահանջ կըզգացել։

Այս բաւական չէ, ի հարկէ. նման ոյժերի պահանջը անշուշտ այնքան մեծ է ներկայումս, որ մեր միւս զրպրցներն եւ թթթթ գտնողութիւններն պիտի ենթարկեն և հնարաւորութիւն տան այդ ուղղութիւնմբ գործելու այն ուսուցչներին, որոնք ցանկութիւն կը յայտնեն։

Իսկ այդ բանը արագ կկրպով իրականացնելու ամենալաւ ճանապարհը հետեւան է. զազդեալանական զործը ղեկավարող հիմնադրութիւններն ու մարմինները՝ կամ մի ընդհանուր կոչով, կամ մասնաւոր գրութիւններով ղկումա պիտի տան մեր զպրցներն և այլ հաստատութիւնների վարչութիւններէն, որ այդ մարզով յայտաբարութիւն արու ուսուցչական խմբերի և այլ ինտելիգենտների մէջ, մե

311717 H C 311.811.9 F

վերջնական քաղաքականությունը, որը
նույնացիներն են, զստեր պիտի որեն
կենդայարմարեցնեն՝ իրենց մէջ բա-
ժանելով, եթէ այդ պաշտօնեաներն պի-
տի նային իրենց յարմարութեանը:
Հնարաւորութեան դէպքում, իրենց
պիտի վերադառնան այդպիսինքն ծա-
ռաւորութեան ոռոգիկները, իսկ եթէ այդ
տեսակէտից դժարութեան հանդիպե-
լու լինեն, գաղթ. հարմիրները պիտի
վճարեն անուաղի հրաձգ ոռոգակալով:
Դպրոցներն և այլ հաստատութիւն-

Այսպիսով է ահա, որ զորքը յաջողութեամբ կռակակից ինքէ ոչ, նպաստէ ուսուցիչները կամ այլ ծառայողները վստահանալու այդ նպատակով դիմելու իրենց վարչութիւններին: Աստուծոյ պիտի լինի, որ այսպիսի դէպքերում ինքէ մէկը ինքնաբերաբար զիմիւր լինի—մերժում ստանալ:

18

A.R.A.R. @

ՆՄՐԱԳՐԱԿԱՆ

Թիֆլիս, 20 փետրվարի

ԳԵՂՈՒ ՊԵՐԻՔ ԹԵ՛ ԳԵՂՈՒ ԲԵՐԼԻՒՆ

Փառքիկ Վերդերը *) դարձաւ յանկարծ ամբողջ աշխարհի ու-
շաղրտութեան կենտրոնը։ Այնտեղ, հսկայ ամբողջութեան ցանցի
մէջ, մի քանի օրից ի վեր մղուեալ է մեծ, արեւմտեան, զուգե-
անախարհաց մի ճակատամարտ։ Գերմանիան, յուսանաւ արեւե-
լեան ռազմաբեմից, վատաւ իր կորուստով և թիւքական
նոր աղէտով՝ որոշել է, ըստ երևոյթի, օրհասական մի ճիգ անել,
պատուել ֆրանսական զօրաշքի մի հարթի ճանապարհը դէպի
Պարիզ։ Դա չէր լինի, ի հարկէ, վճարական մի հարւած Գաւառի
լուսն յաղթանակի, որ կերթար ժամանակաւորապէս հանգստացնելու
զօգուհութեան ու բողոքի հոսանքով բռնաւ գերմանական ժողո-
ւորին և նոր ուժեր խելոյն նրանից՝ պատերազմի Մոզելի համար։

Հարաւոր պատերազմութեան է վաղորդ ու խնամքով։ Ժողով մի-
լիւն զօրք է թափել Բերլինը Վերդերի վրայ և հեռագրերը բերում
է մեզ ստանեցուցիչ լուրեր այն անօրինակ սպանդանոցի մասին,
որ ստեղծել է մի քանի օրից ի վեր փոքրիկ բերդաբաղաւորում։
Տառնեակ ու հարկեր հազարներով է, որ մարդիկ կրակ են նետ-
ում ու խորովում։ Զարհուրելի կորուստներ է ունենում մասնա-
ւանդ, ի հարկէ, յարձակողը և եթէ կորել վերջնապէս նրա պար-
տութեանը, դա կը լինի մեծագոյն կատաւորութիւն մեր թշնամիներ-
ի համար, որ և ուժգին դարկ կը տայ Գերմանիայի ներքին խմո-
րումին։

Կատարի է դիմադրութիւնը և ֆրանսական բանակի, որ ներ-
կայանում է, հաւանօքէն, աւելի սոււր քանակով։ Տեղ-տեղ այդ
դիմադրութիւնը յաղթանարւած է։ Երբ տեղեր էլ գերմանական
զօրքերն են յետ շարուած հսկայական կորուստներով թշնամու
կողմից։ Վերջինը, այնուամենայնիւ, աղոյշ է գրաւել Դուստմոնը
և մի երկու ուրիշ դիրքեր։ Սակայն, յաղթութեան ճանապարհը
դեռ երկար է, խորտակելի պատենշնորհը դեռ բազմաթիւ։

Ֆրանսիայի համար ողբերգական փորձութեան ժամ է, երկ-
րորդը Մարնի հսկայ ճակատամարտից ի վեր։ Ժողովրդը այն ժա-
մանակ դուրս ելաւ փառքով, յաղթանակով։ Իսկ այժմ... Հեռագրի-
րը հաղորդում է, որ Պարիզը հանգարտ է, որ մի վայրկեան յուզ-
մունքից յետոյ՝ Պատգամաւորական ժողովը վերստացել է իր պա-
ղարին ու հանգիստ տրամադրութիւնով։ Վերջին լուրերը նպաս-
տաւոր են. գերմանական զօրքը մի երկու շանթաւորով հարձա-
նեցից յետոյ՝ ըստ երևոյթի թուալով է և նստել խրամատե-
ներում։ Իսկ Վերդերի պաշարումը դեռ նոր է միայն սկսել։

Կացութիւնը, յամենայն դէպս, շատ լուրջ է։ Գուցէ երբեք
Պարիզի, Լոնդոնի, Հռոմի, Պետրոգրադի վարիչ շրջանները, ինչպէս
և ամբողջ մարդկութիւնը, այնքան յուզւած ու անհամբեր չեն
սպասել ռազմադաշտի լուրերին։ Գերմանիան, ինչպէս տեսնում
ենք, դեռ ունի պահեստի ոյժ, նրա միջոցները չեն սպառւած։
Բայց և, անտարակապ, շատ էլ հեռու չեն սպառնալով։ Մի փոքր-
եան նա երազեց ժամանակին յաղթանակներ վաստակել բաղան-
եան ու թիւքական ճակատներում։ Հաղուցեց այդ և նա նորէն
կենտրոնացնում է իր ուժերը արեւմտեան ռազմաբեմում, Դեռ և-
րեւ ծանուցում էին, թէ իր գերման լեգիոնները մօտ են արշաւե-
լու դէպի Մարնի և ջարդ տալու անգլո-ֆրանսիացիներին։ Երեսնե-
րը գուշակում էին տեսնողների յաղթական մուտքը Կ. Պոլիս...
Այժմ մարած պէտք է համարել գերմանական այդ երազները... Եր-
բանք մարեցին զուգէ ընդմիջեալ Երզրումի պատերի տակ։ Գերմա-
նացիք ձեռք բաշցին Միլիանսթի հոյակապ ու վարդապոյն ծրա-
գիրները։ Այնտեղ շուտով տէր կը լինին ռուսներն ու անգլիացիք։

Զեռք բաշցին—գէթ առժամապէս—Սալոնիկից, թողնելով
բոլորներին վատութեան ու տագնապի մէջ։

—Նորէն տեղաց գրոյն աւան-
դական ոսոխի դէմ։ Եթէ յաղթի՝ աղէտ է Ֆրանսիային և նրա բոլոր
դաշնակիցներին համար։ Եթէ պարտւի՝ նոր շրջան է, որ
կը սկսուի համաշխարհային պատերազմի մէջ։ Նախաձեռնութեան,
նախադրանքի հերթը կը հասնի դաշնակիցներին, որոնց առջև
գուցէ երկար փակ չի մնայ այնուհետեւ ճանապարհը... Դէպի Բերլին։

*) Verdun, մօտ 20,000 բնակիչ ունեցող ֆրանսական հին բերդա-
բաղաւոր է, Մոզել (Մասս) գետի վրայ, 244 կիլոմետր հեռու Պարիզից։

որոշ կեանք և ամբողջ երկրում որոշ
չափի անտեսական դարձացում, պայ-
մաններ ստեղծելով որ բարենորոգում-
ների համար։ Եւ այդ պարզ է, քանի
որ 1861 թ. բարենորոգումներ չնոր-
հող կիսանորոգութեան օրհնագրու-
թիւնը ստեղծեց մի հասարակական
կենտրոն, որի շրջանում սոցիալական
կոիւր կենտրոնացաւ ամենից առաջ
նորոգութեան իրաւունքի այլ և այլ
միացումների շուրջը։ Վերջիններս
պաշտպանելով տնտեսական յետադիմ
կարգի, զանազանեցում էին անտե-
սութեան զարգացումը, պաշտպանում
կալածաբար — արեւմտական իշ-
խանութիւնը։

Միւս կողմից ուսական կալածա-
տէր-արեւմտականութիւնը ամեն կերպ
աշխատելով պաշտպանել իր շահերը,
կուսով ձորաւորական իրաւունքի
միացումները պաշտպանելու և ամրաց-
նելու համար, այնուամենայնիւ 1861
թ. սկսած զարգացում է մնալ ուսա-
կան. քանի դեռ, նա աւելի և աւելի
զարգացում է գերմանական, լեհական,
իտալական և այլն։ Թէպէտ փետրա-
րի 19-ի բարենորոգութեանը արեւ-
մտականութեան տրամադրութեան տակ
թողնեց տանտեակ միլիոն դեռա-
տին շուրջ, իսկ գիւղացիութեանը
յանձնած հողերի և պատմական
համար իրեն փոխեց հարկաւոր-
ւոր միլիոնաւորներ վերցնելու տա-
նաւոր։

Երկրի ընթացումը ձորաւորական
ազատութեան գիւղացիներից, սակայն այդ
արտոնեալ դասակարգը իր ձեռքի տակ
պահած հողը և իր ստացած դրամները
չկարողացաւ շահագործել։ Վիճակա-
գրական տեղեկութիւնները ցոյց են
տալիս, որ արեւմտականութեան հողա-
տիրութիւնը արդէ կերպով պակա-
ւոր է 1861 թ. սկսած, տարեց տարի
նրա ձեռքի տակ մնացած հողը պա-
կասում է, վաճառում են նրանց հա-
րկնական ժառանգութիւնը ուրիշ գա-
սակարգերի ներկայացուցիչներին, և
այդ շատ բնական է։ Նրա կոիւր ի-
ջնաս իրեն, շարունակում է մի կող-
մից գիւղացիութեան, միւս կողմից
երկրում արդիւնաբերական բաշխելի
ընդարձակում պատճառով հեռացնող
աւելի որոշ կազմակերպող դասակար-
գերի հետ։ Տնտեսական նոր յարաբե-
րութիւնների հողի վրայ երեսն և կիս
բուրժուական և պրոլետարիատը չէին
կարող բաւականապէս ամբողջել
1861 թ. բարենորոգումների ստեղ-
ծած նեղ իրաւական շրջանակներում։
Այդ զաւակարգների իրաւունքները,
զամաւայն իրեն յատուկ սոցիալական
զաւակարգի և մեթոդի, սկսեց կորել
մեղի շուրջ իրաւունքի համար։ Եւ
աւան մենք տեսնում ենք այդ ժամն-
ւոր իրաւականացում 1903 թ. անցերի
շրջանում, երբ ժողովրդական շարժումը
ստեղծեց ուսաց կենտրոն որոշ աւա-

մանադրական սկզբնաւորութիւններ,
զոյգութիւն առաւ օրհնագիր մարմին։
Պետական Դուստն։

Ֆրանս և հինգ տարի է անցել այն
օրից, երբ ուս գիւղացիներ գէթ թե-
ւորապէս ազատ ուս ընդարձակեց
ձաւ. տասը տարի է անցել այն օրից,
երբ ժողովրդական ներկայացուցիչն
չնորհեց։ Եւ աւան այսօր, երբ հանուր
հայրենիքի այս ծանր ճգնաժամին,
երբ մի հայացք ենք գցում անցելի
և այժման տիրող կարգերի վրայ,
տեսնում ենք, որ հին կարգերը դեռ
շարունակում են յաղթանակել։ Իւրա-
քանչիւր ուս ընդարձակում համար
պարզ են մեր տխուր իրականութեան
պատճառները, որոնք այս կամ այն
կերպ անդրադարձնում են ներ-
կայ ծանր մոմենտի վրայ։ Երկրը
ներկայ ճգնաժամին պատուով դուրս
կարող է բերել միայն բուն ժողովուր-
դը, այն տարրը, որ մեծագույն իր վը-
րայ է կրում հայրենիքի այս տագնա-
պալից ըստէին նրան փրկելու ամբողջ
ճանրութիւնը։

Ճորտատիրական Ռուսաստանը կա-
ռավարում էր կալածատէր արեւմտա-
նութիւնը, այժմ նա իրեն կառավա-
րիտական երկրի նոր ղեկավարների
պահանջ է գցում, քանի որ վերջնա-
ւոր արեւմտական տնտեսական
զեղը՝ վերջնապէս պէտք է համարել
նաև ընդարձակում զերը։ Եւ այժմ,
երբ արեւմտական լուրջ մոմենտի տ-
նայ է կանգնած, երբ օրհնագրական
հիմնադրութեան մեծագոյն մասը պա-
հանջ է առնական ներքին կեան-
քի վերաբերեալ մի քանի հիմ-
նական խնդիրներին անյապաղ լու-

ծուսն տալ, կառավարութիւնը չպէտք
է դանդաղի ընդհատել գնալ։

Գ. Ղ.

ՀՈՐԻԶՈՆԻ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻՑ

Սարգիսյան, 16 փետրվար։

Երբորումից եկողները ասելով մօտ
50 հայ կայ ազատաւոր թաղաքում
Նրանց մէջ են Պալմանեան Միւրա-
նի որդու հետ։ Երբորումից եկողները
Արմենակ Կարապետեանի կինը (Տիւր-
եանների աղջիկը)։ Բողոքականների
յայտնեմ ժամանակին Հայոց եկեղե-
ցին բանաւած չէ, միայն գմբէթն է
Ֆրանսաւ։ Այլուսն են առաջնորդաւոր-
ներ, Պալմանեանի, Իսկէնդերեանի, Ման-
կապետեանի տները, եկեղեցու շուկան,
ոսկերանոցն և ուրիշ տեղեր։ Քաղա-
քում խիստ կարգ է տրուում։ Բաւա-
կանապէս ասկեաներն կան թաղա-
քում պահւած. կան և սպաններ։ Դուստն
են ցորենի, գարու և ալիւրի նոր պա-
հաններ։

Երբ-Երբ, 27 փետր. (ն. տ.)

Երբ տեսաւ այստեղ հրատարակ-
ւող «The New Armenian» (նոր Հա-
յկապետ) ամսագրի թանկից արեւմտա-
կապաղար համարը։ Հրատարակու-
թիւնը շնորհ է Երբ-Երբի ունի գը-
րեթէ միայն ամերիկացի գրողներին.
Բարտոն, Վաթսոն, Ալիս Բլաքուէլ և
ուրիշներ։

Հ

ՊԵՏԵՐԱԶՄ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՊԵՏ. ՀԵՌ. ԳՐԻՄ.)

ԳԵՂ. ՀԵՐԱՄԱՆԱՅԻ ԾՆԱԽԻՑ

17 փետրվարի

Արեւմտեան նախաւ. — Վեներա-
յում, Ֆրիդրիխստադտի դէպի ա-
րեւմուտք և Դուստնի վրայ օդա-
նաւերը ուսմբեր էին նետում և
կրակում իրենց զննարկներից։
Սենտին լին շրջանում մենք ո-
չնշարկներ գերմանացիների մի
խումբ, որը դուրս վազեց խրա-
մատից մեր թշնամութեան կրակի
ազդեցութեան տակ։

Կովկասեան նախաւ. — Թիւր-
քիայում թշնամու մեր հետապն-
դումը շարունակում է։

Պարսկաստանում, Գերմանացի
ուղղութեամբ հետապնդումը նոր-
պէս շարունակւում է. ընդամին
վերցւած է երկու թնդանօթ։

18 փետրվարի

Արեւմտեան նախաւ. — Կանգը-
րէ շրջանում գերմանացիները
ոմարկոնում էին Լապտեմ և Բի-
մաուցնի գիւղերը ծովային թըն-
դանօթներից։ Ռիզայի ճակատա-
մարտի վրայ երկացի գերմանա-
կան շատ օդանաւեր, որոնք ուս-
մբեր էին նետում։ Դուստնի վրայ
Իկուկիւր և Ելիզաբեթի միջև թըն-
դանին օդանաւերի մի խումբ
ուսմբեր էին նետում։ Դուստնի լին շը-
րջանը Մեր արտիլերիան աշտու-
թեամբ ումարկոնում էր Դուստն-
կայաններ։ Դուստնի միջին
Ստրիկայի ճակատի վրայ գերմա-
նացիները երկու անգամ փորձե-
ցին մօտենալ մեր խրամատներին,
բայց ամեն անգամ յետ մղեցին
կրակով։

Կովկասեան նախաւ. — Երբորում-
ի ուղղութեամբ թիւքերը շա-
րունակում են նախնային։ Այստեղ
մեր հեծելաբաղը գտաւ թիւքերի
ձգած 4 թնդանօթ։ Բիթլիսի ուղ-
ղութեամբ մեր զօրքերը ճնշում
տակ թշնամին շարունակում է
նախնային։ Մեր գրաւեցիքը Գա-
մայր և Նաբեկայ վանքը, որը
գտնւում է Բիթլիսից 10 վերտ
հեռաւորութեան վրայ գէպի հի-
սիւն-արեւել։

ՏԵՂԵԿՆԵՐ ԴԱՏԱՐԱՆ

ԼՈՒԴՈՒՆ, 16 փետր. — Երբորումի
անդրական զօրքերի հրամանատար
գն. Մալուէլը հեռագրում է. Փետր-
ւարի 13-ին տեղի ունեցած կռիւի վը-

ջացաւ կատարեալ աղոյքութեամբ։
Թշնամու ոյժերը, որոնք գտնւում էին
Էնէր-փայտի երթու, Նուրի-բէյի
անձնական հրամանատարութեան տակ
և ուժեղ զիւր էին բռնած Բար-
բաւի հարաւ-արեւելեան կողմը, յար-
ձակւան ենթարկեց հարաւ-արեւել-
եան հետակ զօրքի կողմից, որը ջուր-
դեց թշնամու աջի ժամանակ, երբ
զօրաւորներն եմաներին փառաւոր
սինամարի դիմեցին, որի ժամա-
նակ Նուրի-բէյը սպանեց, իսկ նրա
զինուոր օգնական Նախարարը վիրա-
ւորւած է և գերի վերցւած թիւքա-
կան ուրիշ սպաների հետ։ Մենք խը-
լեցինք մի գնացիքը։ Թշնամին կռիւ
վարում թողեց աւելի քան 200 ըս-
պանւած և վիրաւոր։

ԲՈՒՆԱՐԱՆՈՒՄ, 17 փետր. — Պոլսից
հաղորդում են, որ պարսկաստանում
սկսւած է 1899 թ.ին ծնւած պատա-
նիւրների զենքի կանչելու օրհնագրի
ընթերցումը։

ՊԱՐՍԱԿԱՆՆԵՐ

ԹԵՀՐԱՆ, 16 փետր. — Իշխան Ֆեր-
ման-Ֆերմայի կարեւոր հրամար-
կան տեղի, որ ընդունել է Շահի
կողմից, Շահը նոր կարեւոր կազ-
մութիւնը յանձնել է Ռուսաստանի և
Անգլիայի հետ մերձեցման կողմակից
Սիւլէյմանի, որ գտնւում էր Ֆեր-
ման-Ֆերմայի կարեւոր կազմում,
Սիւլէյմանը հիւսիսային Գաւառասա-
նում ժողովրդականութիւն է վաչ-
եան և նրա պրնիպէլ նշանակելը
մեր կողմակիցների կողմից գործա-
նութեամբ է ընդունւել։

ԱՐԵՎՄԱՆԱՅԻ ՈՒՋԱՄԵՆ

ՊԱՐԻՉ, 16 փետր. — Երբորում-
ի պաշտպանական հաղորդագրութիւն
Սուսանի և Թէյմուրի միջև մեր արտի-
լերիան ումարկոնում էր Թշնամու հա-
կարի թիւքերի կարեւոր կէտերը.
Շահպանում մեր մարտկոցներն ա-
ւելցին գերմանացիների ամբողջու-
թեամբ։ Երբ-Երբ-Շահպանից զէպի արեւմուտք
գերմանացիները պայթեցին մի աւան.
առաջացած փոքր մենք գրաւեցին.
Վերջինի շրջանում շարունակւում էր
ումարկոնութիւնը հիւսիսային ճակատի
վրայ աւելի նազ թափով, քան նա-
խոր օրերում։ Տեղեկայ ընթացում
հետակազօրքի մասնակցութեամբ
հրմաներ տեղի շուրջանում։ Գերմանա-
ցիներն ամբարում են Պուսուր բար-
ձուրէ հիւսիսային լանդերին, որի
առաջին ընթացը գրաււած է մեր առաջ
շարժող զօրաւորների կողմից։ Սուս-
անի կրակի ենթարկեցին Սաօնիւրէ,
որ ամբողջ էր Թշնամու մի վայրը.
Վեյմուր մեր ճակատի զանգուհ կէտ-
քում մենք արգիւնեցինք արտիլերիա-
կան կրակով պատրաստուող գրոհները։

Վեյմուրում արտիլերիան մեծ զօր-
ծունեութիւն է յայտնաբերում։ Սիւ-
նանի և Բանդեհապարի շրջանում։ Սիւ-
նանից արեւելք մենք հակադարձա-
պետով յետ շարուեցինք Թշնամու մի
քանի խրամատներին, որ նա մտել
էր առաւելում։

ՊԱՐԻՉ, 16 փետր. — Հաւասի զօր-
ձակաւորութիւնը հաղորդում է. Վերջին
լուրերի համաձայն, Վերջինի վրայ
գերմանացիների զօրքը թուականում է.
Գերմանացիները չկարողացան ձեռք
ձգել ոչ մի նոր աղոյքութիւն։ Թշնա-
մու կողմից Մանգլէի առումը ռազմա-
գիտական մեծ աղոյքութիւն է ներկա-
յացնում, քանի որ մենք, այդ շրջանի
ոյժով լինելու պատճառով, նախա-
նկերք աւելի ուժեղ պաշտպանուողա-
կան գործի վրայ, և Մանգլէի ենթակա-
յ է մեր արտիլերիական կրակին։ Բը-
նամու կրակը ցերեկայ ընթացքում
մեծագույն թուալացաւ մեր ուժեղ կրակի
անգիւղեքեան տակ։ Դուստնի շրջա-
նում հետակազօրքի զիւրեղային յար-
ձակումները վերականգնեցին Մենք զեռ
սեղմւած օգնելով բռնում ենք Դուս-
տն բերդի աւերակները, որոնց մէջ
պաշարւած են մի քանի հարկեր գը-
մանացիներ։ Դուստն — Պուսուր բար-
ձուրէ գմի պաշտպանութիւնը ամբա-
պէս կազմակերպւած է և կարող է դի-
մանալ ամենակատարող պայմաններին։
Վերջնապէս, Շահպանում յարձակու-
մանը ունին բացառապէս տեղային
բոյժի։ Գերմանացիների յարձակումը
ժամանակաւորապէս զաւարեցւած է.
սակայն ներկայումս դեռ վտանգաւոր
կարող էր լինել դրա պատճառները
մասնաշնչի։ Ամեն պարագայում մի-
չև շարաւայ վերջը մենք անտարա-
կայ, կիմանաւ գերմանացիների մը-
տաղորդութիւնը։

ՊԱՐԻՉ, 17 փետր. — Տեղեկայ հա-
ղորդագրութիւն։ Վերջինից զէպի հիւ-
սիս շրջանում, ինչպէս և Վեյմուրում
անցած գիւրէր Էնէլան ոչինչ չպատահեց,
միայն ընդմիջութեամբ շարունակւում
էր թնդանօթաւորութիւնը ճակատի
զանգուհ կէտերում։ Ինչիկիւր և Թե-
մանիկիւր միջև տարածութեան վրայ,
Գնուտ-Միւստինից զէպի արեւմուտք,
մենք ումարկոնեցինք Թշնամու խրա-
մանների երկրորդ և երրորդ գծերը,
որոնց մէջ գերմանացիները վարժու-
թիւն էին անում, ըստ երևոյթի,
փորձական ազգանշանի։ Էլզասում
մեր մարտկոցները ումարկոնում էին
Թշնամու միացումից ճանապարհները
Սենէլի շրջանում և Տիւր գետի հով-
տում։ Մեր զոյգ մտարով մի արեւ-
պանը ջախջախեց Թշնամու աւեր-
ակներ, որ ընկաւ Լա-Բասսէի մօտ
գերմանական խրամատների մէջ և
այնտեղ։

Տեղեկան հաղորդագրութիւն։ Բե-
դիայում մեր արտիլերիան անգլիա-
կան հետ միասին ումարկոնում էր
Թշնամու խրամատները Բեդիայից
զէպի հարաւ-արեւելք։ Թէյմուրից զէպի
մենք ումարկոնեցինք Թշնամու խրա-
մանների երկրորդ և երրորդ գծերը,
որոնց մէջ գերմանացիները վարժու-
թիւն էին անում, ըստ երևոյթի,
փորձական ազգանշանի։ Էլզասում
մեր մարտկոցները ումարկոնում էին
Թշնամու միացումից ճանապարհները
Սենէլի շրջանում և Տիւր գետի հով-
տում։ Մեր զոյգ մտարով մի արեւ-
պանը ջախջախեց Թշնամու աւեր-
ակներ, որ ընկաւ Լա-Բասսէի մօտ
գերման

